

Biblical Authority After Babel. Retrieving the *Solas* in the Spirit of Mere Protestant Christianity
Kevin J. Vanhoozer
 Brazos, 2016
 269 sider

Anmeldt af Michael Agerbo Mørch

Som optakt til reformationsjubilæet sendte Kevin Vanhoozer, professor i systematisk teologi ved TEDS i Chicago, nærværende bog på gaden i 2016. Bogen er en opdatering af en række foredrag, som Vanhoozer leverede ved Moore College i Sydney i 2015.

Bogens struktur er enkel. En indledning efterfølges af fem kapitler, der hver er dedikeret til et *sola*, og en afslutning opsummerer og giver udblik. Hvert kapitel begynder med en problematiserende introduktion. Derefter følger et overblik over, hvad reformatorerne mente om kapitlets emne, efterfulgt af kort udblik til, hvad andre traditioner (særligt den katolske) lærer. Derefter afsluttes der med et kreativt bud på en ny fortolkning i form af fire teser – tyve i alt.

Hovedfokus for Vanhoozer er det, som Alister McGrath har kaldt »Christianity's Dangerous Idea«, nemlig at enhver kristen selv kan fortolke skriften, for det har medført en kataklisme af fortolknings-

resultater og deraf kirkefraktioner. Det er jo et faktum, at selv folk, der er fælles om at hævde *sola scriptura*, ikke kan enes om fundamentale fortolkninger. Kritikerne påpeger, at det skyldes, at der ikke er nogen fortolkningsautoritet, for hvis enhver fortolkers »interpretive egoism« gives primat, så er sammenhængskraften uopnåelig. Vanhoozers projekt er at vise, at der på protestantisk grund kan skabes en *fælles* fortolkningsautoritet på tværs af kirkeskel.

Vanhoozers projekt er hverken apologetisk eller en syndsbeholdelse på den reformatoriske kirkes vegne. I stedet handler det om »retrieving«: »*To retrieve is to look back creatively in order to move forward faithfully*« (s. 23). Vanhoozer forsøger således at virkeliggøre visionen om at være *semper reformanda secundum verbum Dei*, og det er det, der i mine øjne gør ham til en både væsentlig og inspirerende samtalepartner.

Målet er at fastholde både det materielle og formale skriftprincip, men desuden tilføje et ekstra finalt princip, nemlig om *katolicitet*, dvs. et differentieret, pluralistisk fortolkningsfællesskab, der med Helligånden som vejleder og Bibelen som norm skaber fællesskab på tværs af kristne. Det finale princip kaldes i bogen for »mere Protestant Christianity«, som henviser til en vision om, at protestantiske – på trods af interne forskelle – kan samles om grundlæggende evangeliske sandheder.

Hvorfor tage udgangspunkt i *sola*'erne? Fordi de tilsammen udgør protestantisk teologis *first theology*, evangeliets ontologi, epistemologi og teleologi (s. 27-28). Det henviser til den samlede frelsesøkonomi, altså hvad Faderen gør i Sønnen ved Ånden for at skabe et helligt folk for sin æres skyld. Derefter bør der tilføjes et sjette *sola*, *sola ecclesia*, fordi kirken er Kristi krop, fællesskabet af hellige, der er kaldet, udvalgt og retfærdiggjorte ved troen på Kristus. Det sjette *sola* viser den lektie, som vi har lært af de seneste fem århundreders skismaer. Kirken er Kristi brud og skal derfor elskes og plejes. For det er i kirken, at Kristus er Herre, og det er i kirken, Han virker nådegaverne ved sin Ånd.

I kapitlet om »Nåden alene« (s. 35-69) er der ingen slinger i valsen. Misforstår man nåden, går man galt *overalt* i sin teologi (s. 40). Nåden er et tilsagn af retfærdighed, en erklæring, som Gud skænker et menneske, der ikke formår at leve i overensstemmelse med Guds lov. Nåden er et effektivt ord (*verbum efficax*), der skaber, hvad det nævner (s. 45). Så langt er det

kendt stof. Mere overraskende er det, at Vanhoozer ikke kun vil tildele nåden soteriologisk betydning, men også ontologisk betydning: »The immanent Trinity is thus the ontological presupposition of the gospel, and the gospel is the proclamation of the economic Trinity« (s. 58). Det skyldes, at allerede som skaber, opretholder og pagtsformidler er Gud nådig. Han behøver ikke verden, men ønsker den, elsker den, binder sig til den og – til slut – forløser den.

Kapitel to om »Troen alene« (s. 71-107) behandler Vanhoozer *sola fide* på den særegne måde, at han tager det som et *epistemologisk* princip: at troen alene kan fortolke skriften. Spørgsmålet er så, om Helligånden virker denne evne i den enkelte, i kirken eller begge? Den treenige Gud er autoriteten bag skriften, så skriften kommunikerer både klart, sandt og definitivt. Gud har bundet sig til skriften gennem apostlenes afledte autoritet, og vi har adgang til denne autoritet gennem troen. Vi må have tillid til, at Gud selv virker i os, og vi må have tillid til, at andre kristne er skænket samme Ånd, så vi lytter til dem og deres fortolkninger. Derfor består »retrieving« her centralt i, at kirken rehabiliteres som det sted, hvor kristne sammen udlægger forpligtende fortolkninger, og hvor den enkelte opgiver sin selvtilstrækkelige eksegese (s. 102).

I kapitel tre om »Skriften alene« (s. 109-146) lægger Vanhoozer ud med at afvise, at *sola scriptura* var årsagen til det dogmatiske morads i post-reformationstiden. Men han anerkender, at hvis man tager skriften som *solo scriptura* – den fundamentalistiske fejlslutning – så vil

der blive kaos. *Sola scriptura* er ikke den eneste autoritet, men den er den primære og finale: »The challenge for those who wish to maintain *sola scriptura* is to locate it rightly in the broader pattern or economy as the *primal* and *final*, but not the sole, authority« (s. 111). Vanhoozer anerkender både traditionens og menighedens betydning for fortolkningen af Bibelen, for det er i dette »Pattern of Authority«, at man lærer at forbinde punkterne i billedet, så man for eksempel kan se, at Det Gamle Testamente konstant peger frem på Kristus (s. 123-124).

»Kristus alene« (s. 147-177) behandles i kapitel fire. *Solus Christus* betyder, at der kun er én mellemmand mellem Gud og mennesker, nemlig Guds egen søn. Det betyder *ikke*, at kirken er overflødig (s. 147). *Solus Christus* har derfor sin rette dogmatiske plads i forbindelse med *corpus Christi*. Enhver troende bliver ét med Kristus af nåde alene, og netop derfor bor der mange i Guds hus. Den sande kirke er nok usynlig, men der er også altid en synlig kirke, som skal ordnes og ledes. Om ordningerne kan der være megen strid blandt »mere Protestants«, men det er ikke det afgørende. Det afgørende er, at der er enighed om, at Jesus er Herre i huset, og at der er brug for en orden og et opsyn (s. 166).

Guds ære alene. (s. 179-213) Det sidste *sola* er måske mindre anvendt i lutherske kredse, men *sola Deo gloria* er afgørende og henviser til den »rigdom«, som kirken har: Alt ejer vi i troen på Gud. Kapitlet er dog særligt en opsang til dem, der splitter kirken for eksempel på grund af forskellige nadversyn: »It is tragic that Prote-

stants broke fellowship over the very doctrine and practice intended to symbolize it« (s. 183). Desuden vil Vanhoozer tilstræbe evangelisk enhed over økumenisk enhed (s. 187), hvor den første stræber efter organisatorisk samarbejde, mens den anden fokuserer på evangeliet, der uundgåeligt både samler og skiller. Den evangeliske enhed skal sikre, at vi ikke »glemmer« evangeliet i vores bestræbelse på sammenhold (s. 197). Men kirkesamfund er jo adskilte blandt andet på grund af uenighed om vigtige lærepunkter. Her finder Vanhoozer det nyttigt at skille mellem tre niveauer af lærepunkter: Niveau 1 er »katolske« lærepunkter, som er uopgivelige, for eksempel treenighedslæren eller retfærdiggørelse ved tro alene. Niveau 2 rummer lærepunkter, som muligvis må adskille folk organisatorisk, men ikke fra Kristi legeme, for eksempel nadversyn eller embedssyn. Niveau 3 omhandler punkter, som folk internt i en menighed eller i en bekendelsestradition kan være uenige om, for eksempel eskatologi. Jeg har før set lignende triageringer foretaget, og det er i mine øjne meget nyttigt. Kunne vi inkorporere dem i vores samtale i Danmark, vil det være et stort skridt fremad.

To mindre kritikpunkter. Bogen er meget snakkende, og der er en masse gentagelser, som virker trættende på mig. Jeg værdsætter folk, der kan fatte sig i kortshed, og det er ikke just Vanhoozers spidskompetence grundet de mange digressioner, neologismer og essayistiske indfald. Det andet punkt følger af det første, for selvom den florumvundne stil er med til at fastholde læseren i underholdende hy-

somhed, så er det i sidste ende ikke befordrende for klarheden. Ofte ville færre sider, der var strammere redigeret, have tjent sagen bedre. *Summa* er dog, at bo-

gens vision og ambition samlet udgør et af de mest stimulerende reformationsbidrag, jeg er stødt på.